

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 października 2019 r.

Pozycja 190

POSTANOWIENIE

z dnia 3 lipca 2019 r.

Sygn. akt Ts 77/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej P.N. w sprawie zgodności:

art. 79 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987) w zakresie, w jakim „pozwala na prowadzenie postępowania karnego w sytuacji, w której oskarżony nie jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika” z art. 42 ust. 2 oraz 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 maja 2019 r. (data nadania), P.N. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Stan faktyczny, leżący u podstaw skargi konstytucyjnej, przedstawia się następująco.

Wyrokiem zaocznym z 2 grudnia 2009 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok zaoczny) Sąd Rejonowy w K. II Wydział Karny (dalej: Sąd Rejonowy) uznał skarżącego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. występku z art. 284 § 2 w związku z art. 64 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600, ze zm.; dalej: k.k.) i za to, na podstawie art. 284 § 2 i art. 33 § 2 k.k., wymierzył mu karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności oraz stu stawek dziennych grzywny, ustalając, że jedna stawka dzienna grzywny jest równoważna kwocie 10 zł. Na podstawie art. 69 § 1 i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności Sąd Rejonowy warunkowo zawiesił na okres próby (5 lat). Od powyższego wyroku skarżący nie wniósł sprzeciwu.

Wnioskiem z 17 grudnia 2014 r. skarżący zażądał wznowienia postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego. Postanowieniem z 21 stycznia 2015 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. IV Wydział Karny Odwoławczy oddalił wniosek. Na powyższe rozstrzygnięcie skarżący wniósł zażalenie. Postanowieniem

z 25 lutego 2015 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w Ł. II Wydział Karny zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

W skardze konstytucyjnej skarżący – jako ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – wskazał wyrok zaoczny z 2 grudnia 2009 r. W związku z tym rozstrzygnięciem wystąpił do Sądu Rejonowego w K. I Wydział Cywilny z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej. Sąd uwzględnił wniosek, a Okręgowa Rada Adwokacka w P. wyznaczyła pełnomocnika. O tych ustaleniach Sąd Rejonowy w K. powiadomił adwokata pismem z 12 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]). Dokument ten został mu doręczony 18 lutego 2019 r.

Skarżący zwrócił uwagę na to, że w postępowaniu zakończonym wyrokiem zaocznym – pomimo istnienia wątpliwości co do jego stanu psychicznego wywołanego chorobą alkoholową – nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. To „skutkowało brakiem możliwości rzetelnej obrony (...) albowiem z uwagi na brak fachowej wiedzy prawniczej zarówno części materialnej prawa karnego, jak również procedury, któr[ej] nie sposób wymagać od przeciętnego obywatela, nie miał on możliwości podjęcia skutecznej obrony w toku postępowania”. Z tego powodu zakwestionowany w skardze przepis narusza prawo do rzetelnego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania (art. 42 ust. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji skargę wnosi się „na zasadach określonych w ustawie” w związku z orzeczeniem, w którym sąd lub organ administracji publicznej, na podstawie zakwestionowanego w niej przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, „orzekł ostatecznie” o wolnościach lub prawach występującego z tym środkiem prawnym.

W związku z tym, art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK) stanowi, że skarga może być wniesiona „po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana (...)”. Przez wyczerpanie drogi prawnej należy – zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego – rozumieć skorzystanie z wszystkich środków prawnych przysługujących w toku instancji i umożliwiających merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy. Pojęcie to trzeba zatem – na podstawie art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK – łączyć z wydaniem przez sąd „powszechny”, orzekający w sprawie prawomocnego wyroku, prawomocnego postanowienia lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Istotne jest przy tym to, że obowiązek skorzystania w toku instancji z wszystkich środków prawnych przysługujących skarżącemu wyklucza wniesienie skargi konstytucyjnej od wyroków lub postanowień (czy też innych ostatecznych rozstrzygnięć), które stały się prawomocne lub ostateczne dlatego, iż skarżący nie wyczerpał w postępowaniu sądowym lub administracyjnym przewidzianej drogi prawnej (zob. postanowienie z 18 listopada 2009 r., sygn. SK 12/09, OTK ZU nr 10/A/2009, poz. 158 oraz z 4 sierpnia 1998 r., sygn. Ts 55/98, OTK ZU nr 5/1998, poz. 93).

W analizowanej sprawie skarżący wniósł skargę w związku z wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w K. II Wydział Karny z 2 grudnia 2009 r. (sygn. akt [...]). Zgodnie z ówczesnie obowiązującym art. 482 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.), od tego rozstrzygnięcia skarżącemu przysługiwał sprzeciw, z którego nie skorzystał.

Skoro skarżący nie wniósł środka zaskarżenia od wyroku zaocznego, to nie wyczerpał przysługującej mu drogi prawnej, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji, a przez to nie uzyskał orzeczenia spełniającego warunki określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania rozpatrywanej skardze dalszego biegu.

Mając powyższe na względzie Trybunał postanowił jak na w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.